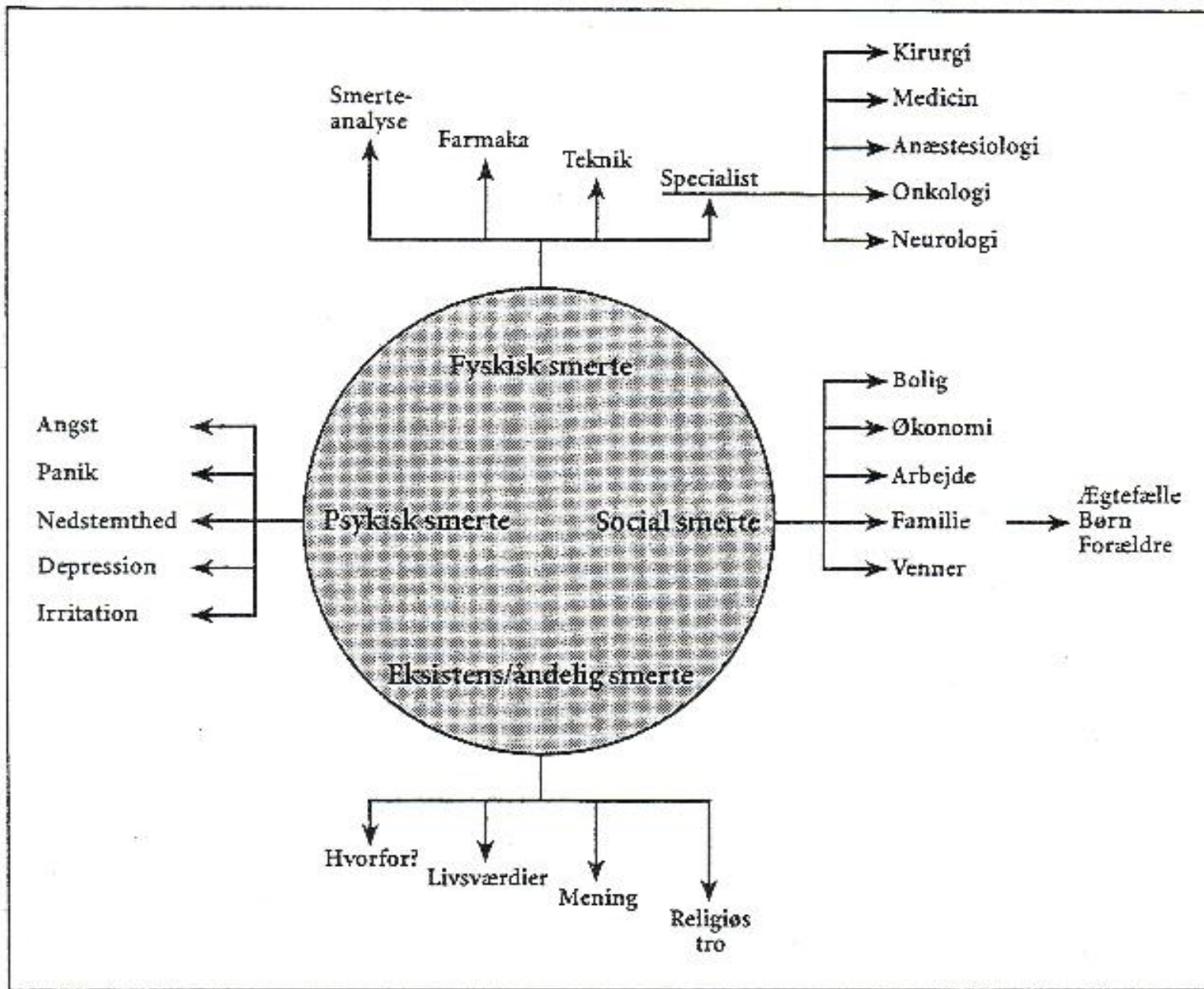

Eksistentielle og trosmæssige aspekter

Hospitalspræst Christian Juul Busch,
Rigshospitalet.

christian.busch@regionh.dk

Palliationskursus,
Charlottehaven, den 12. okt. 2018

Eksistentielle/åndelige overvejelser – hvornår i et sygdomsforløb?

Udsving i eksistentielt/åndeligt velvære kortlagt med andre forløb af fysisk, social og psykologisk velbefindende hos pårørende til lungekræft patienter. BMJ 2010;304:c2581

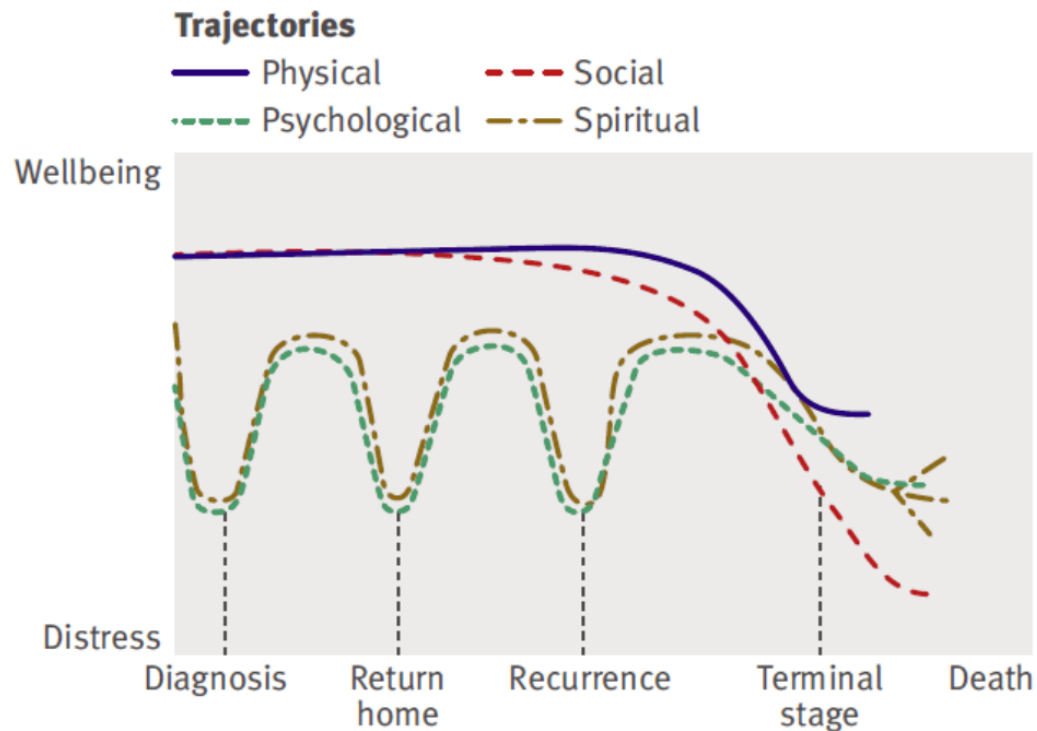

Fig 2 | Fluctuations of spiritual wellbeing mapped with other trajectories of physical, social, and psychological wellbeing in family carers of patients with lung cancer

Antydninger af et indhold:

- "Altid" og "aldrig" – tilværelsens eksistentielle grundfortælling

Hvad rør sig af eksistentielle, åndelige og religiøse overvejelser hos alvorligt syge patienter og deres pårørende?

Christian Busch.

Da Ursula forstår, at hendes situation er forværret
gør hun sig en række overvejelser.

”Jeg har ellers *altid* kunnet klare mig selv!”

”Jeg har *aldrig* være afhængig af andre!”

Det eksistentielle chok

“... Når et menneske hele livet har været privilegeret med et jernhelbred, altid har vidst, at kroppen var i orden og gjorde, hvad jeg gav den ordre til at gøre, så opstår der en mærkelig følelse af magt. At føle sig usårlig. Ja, man tænker det ikke, men det er at være ganske udsat. *Og når så pludselig den sorte vinge suser hen over ens sjæl og legeme, så ser man, at det perfekte ikke mere er perfekt, at det usårlige kan såres. Sygdommen kræft ydmyger!*”

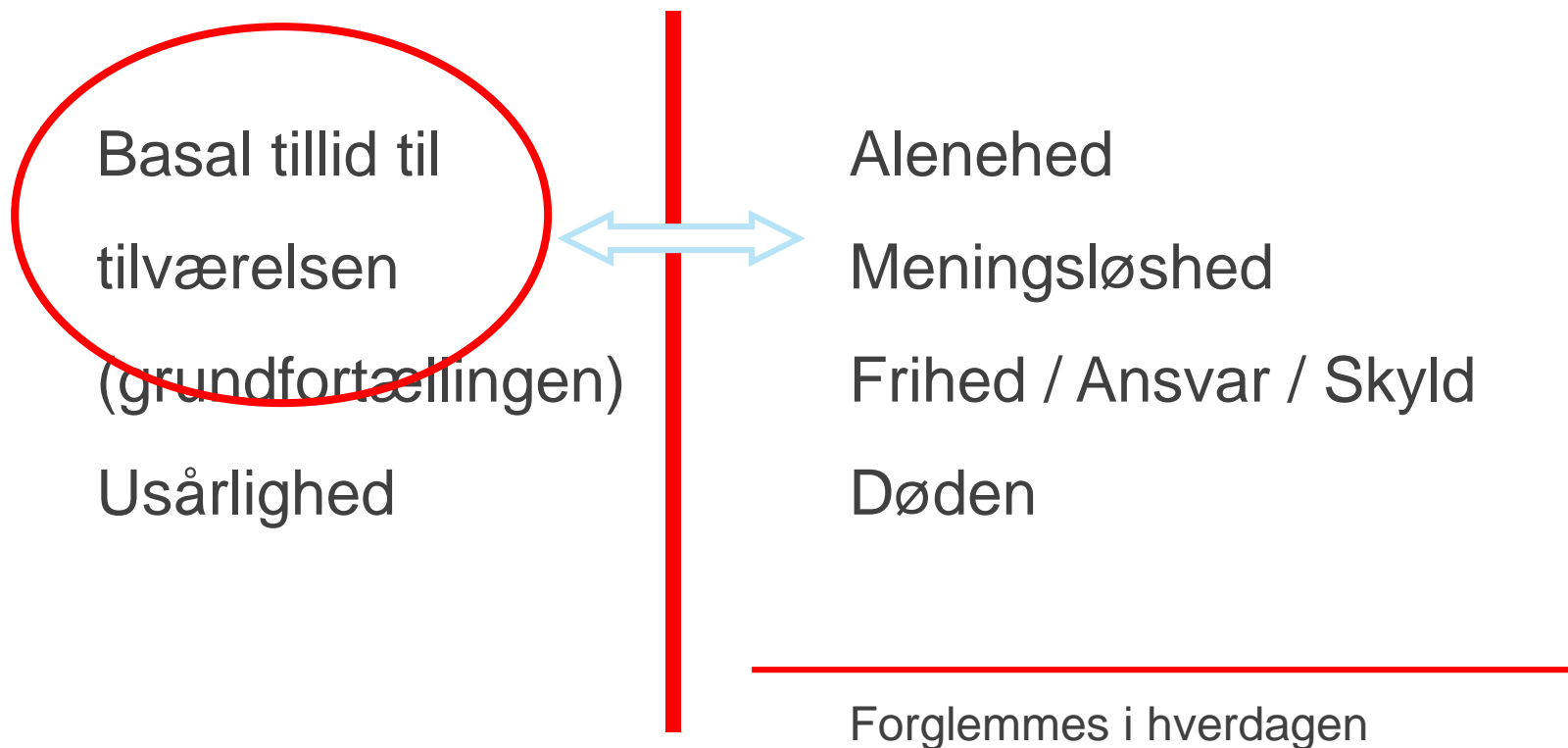
...

Ghita Nørby, skuespiller, født 1935 – fik konstateret underlivskræft i 1993.

Madsen, B og Olesen, P 2003 Vi længe leve. 25 danskere skriver om at overleve kræft. Kroghs Forlag, s.16.

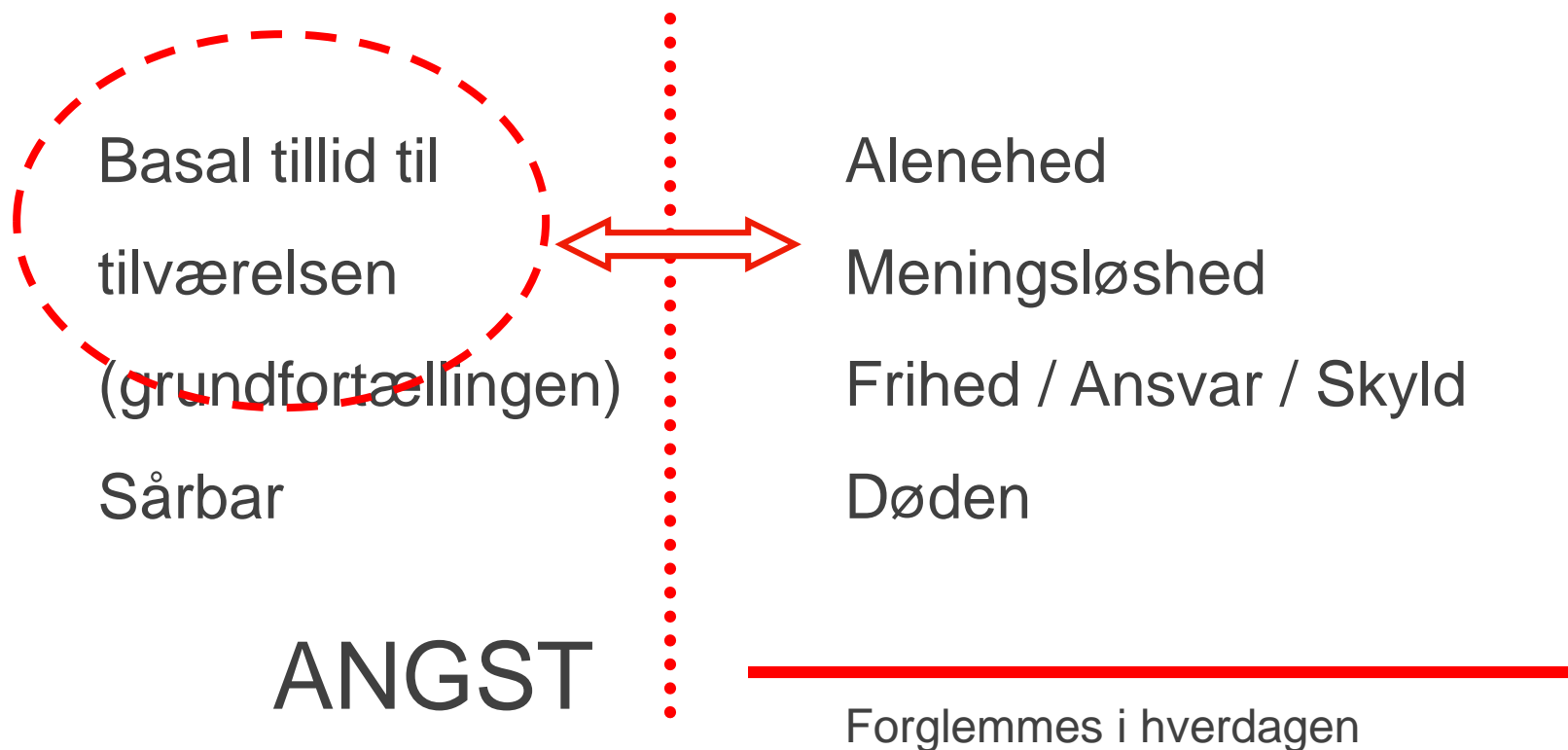

Yalom: Tilværelsens grundvilkår 1

Irvin D. Yalom: Eksistentiel psykoterapi. Hans Reitzels Forlag 1998.

Yalom: Tilværelsens grundvilkår 1

Irvin D. Yalom: Eksistentiel psykoterapi. Hans Reitzels Forlag 1998.

”Kærlighedens skjold”

Ursula fortæller ikke sin mand, hvad hun gør sig af tanker – men trøster ham med, at det nok skal gå!

”han er i forvejen så belastet – og jeg kan se på ham, at han ikke kan klare mere!”

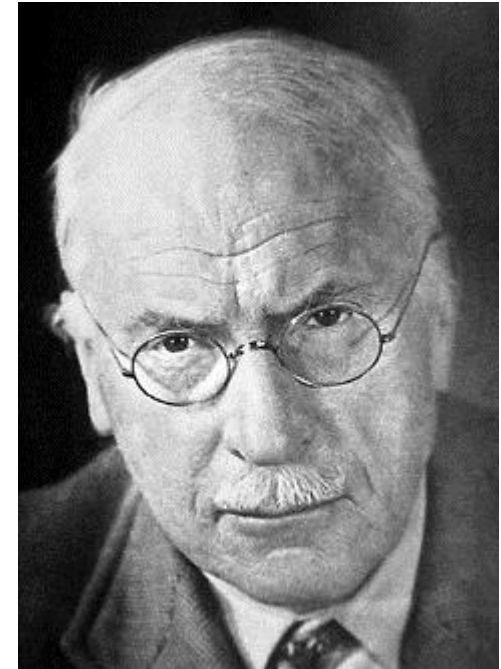
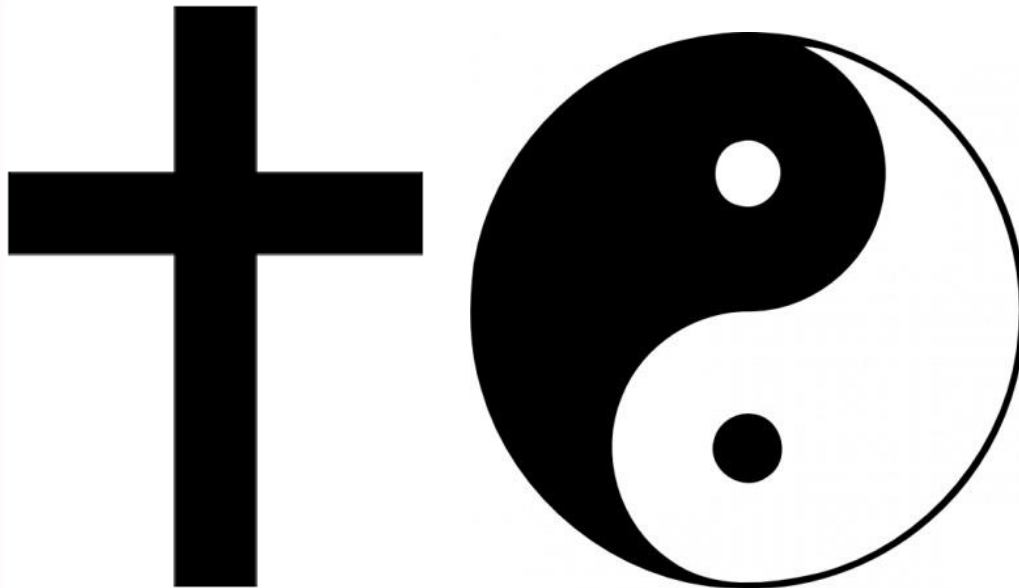
Hvor henter du styrke i denne situation?
Og hvad er du derfor ked af / bange for
at miste?

At spørge neutralt ind til Eksistentielle/åndelige
temaer

Privatreligiøsitet

”Jeg har ikke gået meget i kirke, men jeg har da min tro – og den er helt speciel!”

Privatreligiøsitet

Jesus, Yin & Yang and Jung

”Religion pn”

Religion pro necessitate

Nadja Ausker: Tid til forandring? Forhandlinger af religiøs kontinuitet, forandring og forbrug hos kræftpatienter I Danmark. 2012.

Nyere undersøgelse

111 nydiagnostiserede lungepatienter (39.1 % lungecancer; 60.9 % KOL)

64.8 %, som angav at tro på eksistensen af Gud og spirituel kraft rapporterede højere livskvalitet end de patienter, som kun angav at tro på en spirituel kraft.

Mellem 10.2 % og 16.2 % angav at have flere religiøse, spirituelle og/eller eksistentielle overvejelser siden diagnosen, hvoraf kun 3.6 % ønskede at drøfte eksistentielle overvejelser med sundhedspersonale – ingen ønskede at drøfte religiøse overvejelser.

Mellem 27.9 % - 50.5 % rapporterede at bruge religiøse copingstrategier som fx *"at søge Guds støtte og omsorg"*

Mellem 10.8 % og 28.8 % rapporterede at anvende negative religiøse copingstrategier, som fx *"at sætte spørgsmålstegn ved Guds kærlighed til mig"*.

Negativ religiøs coping var associeret med lavere livskvalitet

Resultaterne i dette studie antyder, at troen på noget større og patienters religiøsitet ikke er en irrelevant faktor i forbindelse med alvorlig sygdom, selv i et sekulært samfund som det danske. Troen på Gud eller noget større er positivt forbundet med livskvalitet, men for nogle kan troen blive en byrde, hvis denne tro centrerer sig om straf, forladthed og tvivl, der påvirker patienten i negativ grad.

Heidi Frølund Pedersen, Enheden for Psykoonkologi og Sundhedspsykologi, AaU.
Psykolog Nyt nr. 1. 2013. side 23.

Undersøgelsen peger også på, at troen er en privatsag for danskerne, eftersom ingen angav at ville tale med en sundhedsprofessionel om disse emner.

Sundhedsprofessionelle og eksempelvis sygehuspræster og imamer ville med fordel kunne adressere patientens åndelige og eksistentielle overbevisninger med henblik på at afdække og løse op for mulige negative forestillinger. Udfordringen er at gøre det på en måde, så danske patienter oplever sig imødekommet og hjulpet og ikke intimideret på personlige spørgsmål.

Heidi Frølund Pedersen, Enheden for Psykoonkologi og Sundhedspsykologi, AaU.
Psykolog Nyt nr. 1. 2013. side 23.

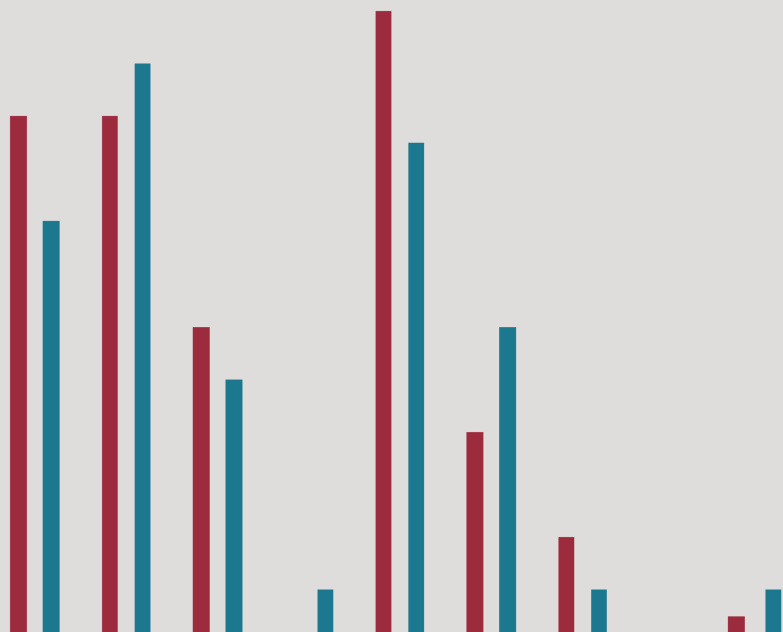
Antydninger af et indhold:

- Hvad er angst? (hvilken angst?)
- Angstens former

OKTOBER 2015

SYGDOMSBYRDEN I DANMARK

■ Sygdomme

Hvilken angst?

- årligt baggrunden for ½ mio. henvendelser til praktiserende læger
- er blandt de lidelser, der oftest sender danskerne ud af arbejdsmarkedet
- Konkret vil det fx sige, at ca. 2000 personer om året tilkendes førtidspension på baggrund af en angstdiagnose
- Angst er den suverænt væsentligste årsag til produktionstab.
- Angst er den næst hyppigste årsag til, at danskerne henvender sig på de psykiatriske skadestuer
- og den tredje hyppigste diagnose, der stilles, når danskerne går til lægen.

-
- Uro – tankemylder – søvnløshed =
 - Eksistentiel angst

Eksistentiel angst – en definition.

Hvad er angst?

Min definition:

”Angst er det mentalt sunde menneskes reaktion på at miste kontrollen” (Chr.)

Angst er en tilstand, hvor et væsen bliver bevidst om sin mulige ikke-væren.

Angst er endelighed erfaret som individuel endelighed.

Paul Tillich. *Mod til livet*. Anis 1995.

Angst og frygt.

- *Hvad er angst i forhold til frygt?*
- Frygt har en genstand.
- Angstens genstand er negationen af enhver genstand – det "ikke-værende".
- Frygt og angst kan skelnes fra hinanden, men må ikke adskilles.
- Det smertefulde ved frygten er angst.
- Angst stræber mod at blive til frygt.

Paul Tillich. Mod til livet. Anis 1995.

Antydninger af et indhold:

- Eksistentiel træthed – ”Det udmattede selv!”

Eksistentiel / åndelig krisedefinition:

"... at forståelsen af hvad man selv er, og hvad der i ét dermed er det bærende i ens tilværelse, at det ødelægges eller ikke kan opretholdes."

Kjeld Holm

Eksistentiel træthed

- Alenehed
- Isolation
- Ensomhed

Min definition:

Ensomhed betyder, at det, jeg har, ikke opfylder længslen efter det, jeg savner.

- Håbløshed / meningsløshed / uden formål

Fortvivlelse

”Jeg holder det ikke ud! Jeg magter ikke mere! Det var bedre at jeg var død! Der er intet formål med at jeg er til! – jeg har samlet piller!”

Kierkegaard skelner mellem sorg og fortvivlelse. I sorgen er der en relation, til noget, man mister, et andet menneske eller noget, man er knyttet til. I fortvivlelsen er relationen ikke til noget andet, men man mister sig selv. Fortvivlelsen retter sig mod én selv eller kredser om sig selv.

Opleves som opgiveness, håbløshed og meningsløshed!

VEMOD

"Her inde"

Retten til at vide

"Gevinst", "Benefit"

Håb

Viljen til at leve

Tryghed

Kontrol

Oprør

Glæde

Taknemmelighed

Accepterende

Forsonet

Pendulering

Oscilering

FORTVIVELSE

"Der ude"

Retten til *ikke* at vide

Tab

Frygt

Ønsket om at dø

Utryghed

Magtesløshed

Underkastelse

Sorg

Bitterhed

Fornægtende

Kæmpende

Eksistentiel / åndelig krisedefinition 2:

"... krisen eller den mistede forståelse hænger sammen med det at miste et medmenneske, som var ens selvforståelse, hvis tilstedeværelse var identisk med ens selvforståelse."

Kjeld Holm

Forældre, som mister børn:

”Nu er alt tomt og indholdsløst – der er ikke grund til at leve længere.”

Tanker om selvmord.

”Sorgen er fuldt så meget en del af livet som kærlighedens fryd;
den er – måske – den pris vi må betale for kærligheden –
hengivenhedens pris!”

Collin Murray Parkes

”Sorg er kærlighedens pris!”

Bent Falk